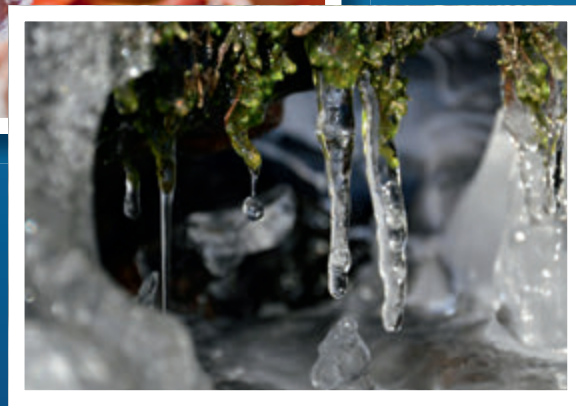
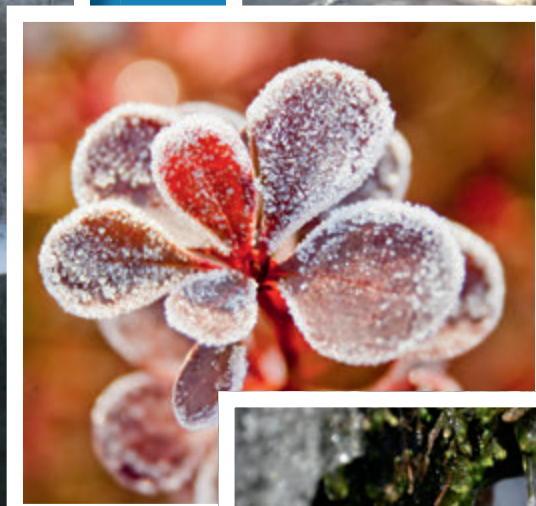
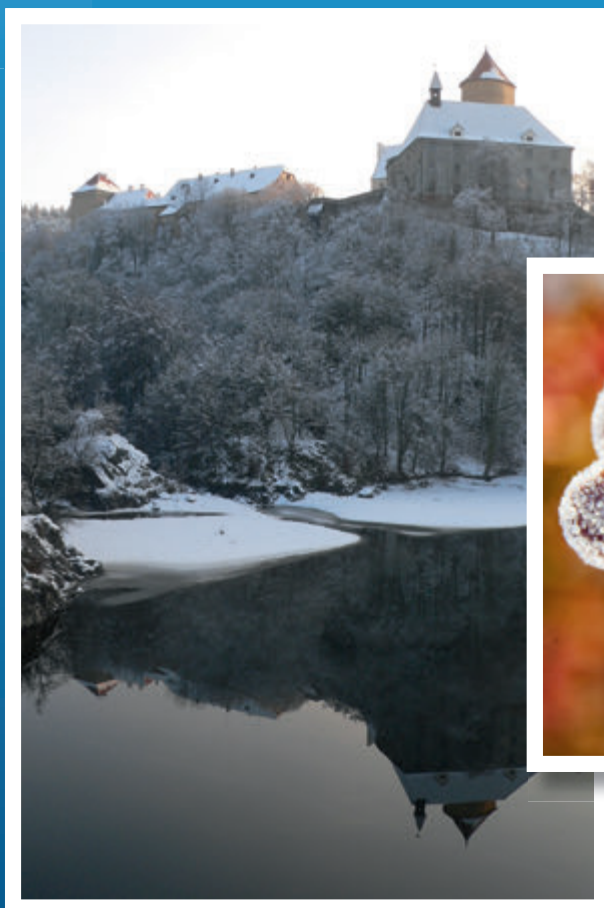

ZPRAVODAJ O VODĚ

PF 2015

4/2014

Z obsahu

RNDr. Jan Hodovský – zhodnocení uplynulých měsíců	4
Dokončení těžby sedimentů z Hloučely	6
Příprava Brněnské přehrady na zimu	10
Grantové řízení na podporu sborů dobrovolných hasičů	15
Na Fryštáku vznikl dokument o Karlu Zemanovi	17
Vodní právo	20

Zpravodaj vydává: Povodí Moravy, s.p., Dřevařská 11, 602 00 Brno, IČ: 70890013
email: info@pmo.cz, www.pmo.cz
Registrováno: MK ČR ev. č. MK ČR E 15897, ISSN 1803-666X
Redakční rada: Mgr. Ivana Švecová, Mgr. Lenka Urbánková, Bc. Gabriela Tomíčková, Mgr. Radek Špatka,
Ing. Michaela Juříčková, Ivana Frýbortová
Grafické zpracování: Ing. Vladislav Pokorný – LITERA, Tábor 43a, 612 00 Brno
Titulní foto: fotoarchiv Povodí Moravy, s.p.
Náklad: 1 020 ks, vychází čtvrtletně, rozšiřováno zdarma, vydáno v Brně, prosinec 2014

Vážení čtenáři,

držíte v rukou letošní závěrečné číslo podnikového Zpravodaje o vodě, které již tradičně vychází v době adventu. Chtěl bych Vám proto popřát, abyste tento čas prožili v klidu a pohodě, která se s nejkrásnějšími svátky v roce pojí, a během vánočního volna načerpali dostatek sil do nového roku. Předtím, než se ohlédnou za událostmi posledního čtvrtletí, bych také rád využil této příležitosti a poděkoval všem zaměstnancům podniku za velmi dobrou celoroční spolupráci. Během mého ročního působení v čele podniku jsem se přesvědčil o tom, že náš pracovní kolektiv dokáže být díky své pílí a profesionálnímu přístupu úspěšný. Velmi si toho vážím a doufám, že v nastavené spolupráci budeme společně pokračovat i v roce 2015.

S poslední čtvrtinou letošního roku se pojí hned řada událostí, které bych touto cestou rád zmínil. Úspěšně byla zakončena II. etapa Programu prevence před povodněmi, kde bylo ze strany podniku potřeba dokončit stavební práce u akce ve Velkém Meziříčí a výkupy pozemků v Olomouci a Uherském Hradišti. Do III. etapy bylo v měsíci říjnu podáno osm žádostí. Jsem přesvědčen, že rok 2015 ukáže dostatečně, jak dobře jsme na další etapu přípravy a realizace rozsáhlých protipovodňových opatření připraveni. V průběhu posledního čtvrtletí byl připraven finanční i věcný

plán pro rok 2015, aby bylo možné na rozdíl od předchozího období práce realizovat efektivně v průběhu celého kalendářního roku.

Podnik obdržel kladné hodnocení prvních tří čtvrtletí ze strany zakladatele, což bylo projednáno i na posledním jednání dozorčí rady podniku. Dozorčí radě bych rád i touto formou poděkoval za důrazný, ale současně konstruktivní přístup k řešení problémů podniku a jeho úkolů v průběhu celého roku.

Jelikož si velmi vážíme pomoci sborů dobrovolných hasičů během povodní nebo při likvidaci škod po různých haváriích, rozhodli jsme se vypsát šedesátitisícový grant na jejich podporu. Komise Povodí Moravy v říjnu vybrala z téměř čtyřiceti sborů, které o grant požádaly, hasiče ze Zádveřic, Sudkova a Jabloňan. Doufám, že získané peníze pomohou v jejich činnosti a také při výchově mladých nástupců, kteří naopak v budoucnu mohou pomoci zase nám. Chtěl bych také poděkovat všem sborům, které se grantového řízení zúčastnili, a zároveň slíbit, že náš podnik bude i v průběhu příštího roku v podpoře pokračovat. Mimo dobrovolné hasiče chceme grant vypsát v roce 2015 i pro studenty vysokých škol k řešení ožehavých témat souvisejících přímo s naší činností, jako jsou například problémy s invazí slávičky mnohotvárné.

V oblasti stavebních akcí stojí jistě za zmínku, že i přes mokré, sychravé a střídavě i mrazivé počasí směřujeme k naplnění plánu oprav hrazených z vlastních zdrojů podniku. I když řada akcí bude dokončena díky odkladům z důvodu počasí až v prvním pololetí roku 2015, naše rozhodnutí o rozšíření počtu akcí v září se ukázalo jako správné.

Bohužel musím zmínit i nepříjemnou událost a pokračující hyenismus některých lidí. Záchranné prvky, které instalujeme na nebezpečné jezy, se stále častěji stávají terčem útoku vandalů. Poslední případ se stal na začátku listopadu na jezu Jamborův práh u nákupní Galerie Šantovka v Olomouci, odkud zmizelo záchranné lano. I když bývá vzniklá škoda zanedbatelná, pachatelé by si měli uvědomit, že bezpečnostní prvky mohou zachraňovat životy třeba i jejich. Posilovat vztah mladých lidí k vodě a přírodě by měl být jedním z našich dlouhodobých úkolů. Snažíme se o to nejen formou přednášek na školách, ale například také prostřednictvím výtvarně literární soutěže Voda štětcem a básní. Již desátý ročník, který odstartoval na podzim, je znamením, že je naše snaha úspěšná.

Dovolu mi, abych na závěr ještě jednou popřál klidné prožití vánočních svátků a vše nejlepší do nového roku.

RNDr. Jan Hodovský
generální ředitel Povodí Moravy, s.p.

Rok na lodi jménem Povodí

Generální ředitel RNDr. Jan Hodovský stojí v čele podniku už více než jeden rok. Redakční rada ho proto požádala o osobní zhodnocení uplynulých měsíců.

Vážené kolegyně a kolegové,

čas plyne jak voda a aniž jsem se nadál, mám tu čest být již rok s Vámi na společné lodi. Při této příležitosti jsem byl osloven, abych se za tímto uplynulým rokem ohlédl a zrekapituloval, co se nám společně podařilo, a co naopak nikoliv.

Na místo generálního ředitele jsem nastoupil 4. listopadu 2013. I když jsem se v oblasti vodního hospodářství a ochrany vod v minulosti díky mé práci na Zemědělské vodohospodářské správě (ZVHS) a Ministerstvu životního prostředí (MŽP) pohyboval dostatečně dlouho, podnik jako takový jsem znal málo. Proto jsem první

týdny věnoval seznamování s prostředím i lidmi. Hned v prvních dnech jsem narazil na jeden odborný problém, který byl s naším podnikem často spojován, a to zadávání veřejných zakázek. Systém, kdy přidělování zakázek řešil top management bez provázání s odbornými útvary ředitelství podniku a závody či provozy, byl bezpochyby jednou z velkých kaněk na podniku v předchozích deseti letech.

Velkým poučením mi bylo období, kdy jsem se snažil začít tyto problémy řešit. Obnovení investičního úseku a jeho organizační zajištění trvalo z hlediska stabilizace půl roku. Jsem velice rád, že nynější stav po-

skytuje odborný a dynamický tým, na kterém je možné dále stavět. Zároveň bych zde rád poděkoval všem z Vás, kteří na tento problém dokázali upozornit a byli mi nápomocni při jeho řešení. Každého podnětu ke zlepšení fungování a k větší efektivitě našeho podniku ze strany zaměstnanců si nesmírně vážím a budu rád, bude-li tento trend i nadále pokračovat.

Přelom loňského a letošního roku přinesl i vleklý problém tzv. rámcové smlouvy na inženýrské činnosti, která bohužel kvůli rozhodnutím předchozího vedení zablokovala na delší dobu čerpání dotačních prostředků v této oblasti jak z resortu životního prostředí, tak i zemědělství. I když na nás byl podán i podnět k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, Povodí Moravy, s.p. (PM) vyšlo z tohoto řízení s čistým štítem a rok 2014 již není s touto zátěží svázán.

Velkým tématem z hlediska investic PM byla, je a bezpochyby bude výstavba protipovodňových opatření. Zde hraje náš podnik nejen roli investora, ale i koordinátora názorů a různých nabízených variant. Bez zapojení a součinnosti obcí a krajů a pochopení potřeby lidské solidarity by se jednalo o začarovaný kruh. I tak je ale největší brzdou řešení majetkoprávních záležitostí, které zdržuje přípravu o roky. V roce 2014 byla příprava protipovodňových opatření

jednou z priorit podniku, protože v pololetí se otevřela třetí etapa Programu prevence před povodněmi Ministerstva zemědělství ČR. To, jak budeme úspěšní v přípravě a realizacích jednotlivých projektů, bude dotvářet obraz podniku před širokou veřejností. Je pro nás velkou výzvou zvládnout dobře pokračování staveb povodňové ochrany Olomouce a „souměstí“ Uherské Hradiště - Staré Město. Stejně tak významné bude, podaří-li se nám realizovat rekonstrukce vodních nádrží se současným navýšením jejich retenčního objemu.

Pokud probírám výzvy, které nás čekají, z mého pohledu k nim nepochybně patří zahájení studií a analýz lokalit k akumulaci povrchových vod, s cílem vybudovat v moravní části spravovaného území alespoň tři významné vodní nádrže. To je to, co ve zdejších oblastech velice postrádáme jak v obdobích nadbytku vody, tak i jejího nedostatku. Tento záměr jsem projednal opakovaně s kolegy ve vedení podniku a představitel už také vedení resortu zemědělství.

PM nemělo při mém nástupu do funkce vytvořeny téměř žádné finanční rezervy, kterými by dokázalo pokrýt nejen lokální povodňové škody, ale i probíhající soudní spory. Velice nepříjemný soudní spor vedeme se Zemědělským družstvem Fryšták. Ten může při neúspěchu na jeden až dva roky zásadním způsobem paralyzovat naši činnost. Proto jsem s panem finančním ředitelem začal neprodleně vytvářet zmíněné rezervy a budeme v tom pokračovat i v letošním roce.

Co mne na pracovních podmínkách v našem podniku opravdu zarazilo, byla skutečnost, že neexistoval jakýkoli systém obnovy výrobních prostředků, ať už počítačů, aut nebo mechanizace. Často se sahalo „po hašení požáru“ opravami již zastaralých strojů, což v řadě případů není ekonomicky efektivní. V prvním pololetí byl proto připraven a odsouhlasen systém cyklické obnovy těchto prostředků a byl bych velice rád, aby tuto změnu v krátké době pocítili i všichni od provozů po ředitelství podniku.

Premiérový ročník akce My pro vodu – voda pro nás

Kolektivní vyjednávání s odborovou organizací otevřelo citlivou oblast výše mezd i možností podpory jednotlivých skupin zaměstnanců. Na skokové navýšení mezd náš podnik nemá dostatek finančních prostředků a je nezbytné, aby se využilo více alespoň motivačních a podpůrných výdajů. Podpora mladých při uzavření manželství nebo narození dítěte je pouze jedním z příkladů. Mzdy si však беру z hlediska jejich výše jako dlouhodobější úkol. Budu se snažit o navýšení zejména níže postaveným tarifním třídám a postupné srovnání místy, podle mne, nepřiměřených rozdílů při stejných zařazeních.

V oblasti personálního složení vedení podniku neproběhlo s mým nástupem změněsení, protože jsem to bez bližší znalosti souvislostí neviděl jako účelné. Každý má mít vždy právo ukázat, co v něm je a co dokáže ve prospěch podniku vykonat. Změna na místě technicko-provozního ředitele byla v listopadu 2013 reakcí na mnou identifikované problémy v oblasti veřejných zakázek, které pod tento úsek ředitelství podniku spadaly. Krok, kterým byl obnoven

a z tohoto úseku vyčleněn investiční úsek, považuji za správný. Jeho obsazení bylo postupným procesem a ne vše se v jeho průběhu podařilo. Cíl v podobě nastavení odborně zdatného, a od vlivových vazeb oproštěného úseku, se však, jak pevně věřím, naplnil.

Ve svém ohlédnutí bych toho probral ještě daleko více, ale rozsah textu by Vás jistě spíše ukolébal. Proto se k dalším otázkám a problémům vrátím v dalších číslech Zpravodaje. V průběhu roku jsem se maximálně snažil využít pozitiv, která podnik a jeho zaměstnanci tvoří a z negativ se dostatečně poučit. Nikdo není bezchybný a ani já jsem se nevyvaroval nepovedených rozhodnutí. Věřím však v týmovou práci a týmovou komunikaci a budu rád, když za společný konec provazu potáhneme naši společnou loď dál, a to i proti občasnému větru a vlnám. Děkuji Vám všem moravským povodňákům a povodňákům za součinnost i za to, že do práce pro podnik dávají také kus svého já!

RNDr. Jan Hodovský
generální ředitel

Hloučela po odtěžení sedimentu

PM dokončilo těžbu sedimentů z Hloučely

V Mostkovicích byla aktuálně dokončena těžba sedimentů z Hloučely pod vodním dílem (VD) Plumlov. Práce byly rozděleny na dvě etapy.

První etapa byla zahájena na konci srpna srážkou jezu Mostkovice. Po odvodnění nadjezí, důkladném slovení ryb a provedení transferů zvláště chráněných živočichů, byly odtěženy sedimenty ze vzduť jezu a z vývaru VD Plumlov. Sedimenty odvezli zaměstnanci PM na nedalekou mezideponii. Práce trvaly dva týdny, po kterých byla zároveň ukončena srážka na jezu.

Kvůli deštivému září a zvýšeným průtokům byla druhá etapa zahájena až ve druhé polovině září. Sedimenty byly těženy od jezu Mostkovice po konec intravilánu obce. Před samotnou těžbou byli z dané lokality vysbíráni raci a přeneseni do bezpečné lokality níže po toku. Díky výborné spolupráci s biologickým dozorem a obcí byly všechny práce v korytě dokončeny v požadovaném termínu do začátku října. Celkově bylo odtěženo přibližně 1 000 m³ sedimentu, který se využil k úpravě břehů v nedostupných lokalitách.

Ing. Ondřej Polách
úsekový technik provozu Přerov

Ochránci přírody likvidují křídlatku v povodí Rožnovské Bečvy

Zástupci Českého svazu ochránců přírody (ČSOP) Salamandr se ve spolupráci s PM pustili do likvidace křídlatky v povodí Rožnovské Bečvy. PM finančně přispělo Českému svazu ochránců přírody na mapování této invazivní rostliny a také na přípravu žádosti pro čerpání dotací z Operačního programu životní prostředí.

ČSOP Salamandr následně získal dotaci ve výši 5,8 milionu korun na odstranění křídlatky japonské, sachalinské a české z povodí Rožnovské Bečvy včetně všech jejich přítoků. Letos v září ČSOP Salamandr zahájil první etapu likvidace křídlatky, která se v této lokalitě vyskytuje na celkové ploše 52 hektarů. Rostlina se likviduje pomocí postřiků a kosením. Souběžně s odstraňováním křídlatky bude ČSOP Salamandr provádět i studii dopadu na prostředí. Postřiky byly v první sezóně hotovy do konce října a poté byla suchá masa křídlatky pokosena. ČSOP Salamandr se v souladu s podmínkami dotace zavázal k desetileté udržitelnosti projektu a zaručil se, že výskyt křídlatky v povodí Rožnovské Bečvy nepřesáhne hodnotu 10 % stávajícího výskytu.

Ing. Tereza Bilachová
ekolog ZHM

Zažloutlá křídlatka v pozadí je po aplikaci postřiku na pravém břehu Rožnovské Bečvy u Hrachovce, zelená v popředí na levém břehu je zatím bez aplikace

Dokumentace průběhu prací

Oprava hráze Uhřičice – Chrbov

Pravobřežní hráz Moravy je v dotčeném úseku situována podél Mlýnského (Bolelouckého) náhonu. V roce 2002 byly při technicko-bezpečnostní prohlídce zjištěny nory způsobené činností bobra evropského. O tři roky později byla provedena rekonstrukce narušené části hráze v délce 310 m s uložením PE fólie široké 1 m do návodní paty hráze, jako zábrany proti dalšímu škodlivému působení tohoto živočicha. Při snížené hladině během každoroční srážky v září vodohospodáři zjistili, že došlo k usmyknutí části návodního líce po instalované PE fólii, a to v úseku dlouhém cca 160 m, kde se Mlýnský náhon přimyká k hrázi. V návaznosti na zjištění závady zahájil závod Horní Morava (ZHM) projekční práce.

Oprava probíhala v době pravidelné srážky na jezu Bolelouc v délce trvání čtrnácti dnů, kdy je náhon téměř bez vody.

Akce spočívala ve stabilizaci paty návodního svahu hráze záhozem z lomového kamene o hmotnosti 200–500 kg. Opevnění bylo vyvedeno do výškové úrovně hladiny vody v náhonu za normálního průtoku. Před uložením záhozu byla v patě svahu položena geotextilie geo NETEX 1000 g/m² proti vyplavování jemných částic z tělesa hráze. Geotextilie byla v horní části (nad úrovní normálního průtoku) přichycena sponami z betonářské oceli. Oprava byla prováděna z koruny hráze, která byla za tímto účelem opatřena panely. Vzhledem k tomu bylo potom nutné opravit návodní svah hráze nad záhozem vysvahováním a zatravněním. Opatření zajistí kromě obnovení stability hráze i zabezpečení proti škodlivé činnosti hlodavců.

Veronika Mazánová, DiS.
úsekový technik provozu Přerov

Oprava opěrných zdí Oslavy v Dlouhé Loučce

Pracovníci provozu Olomouc ukončili údržovací práce na dalším úseku Oslavy v Dlouhé Loučce. Původní opevnění toku kamennou opěrnou zdí v kombinaci s dlažbou z lomového kamene na cementovou maltu, které bylo realizováno v 70. letech minulého století původním správcem toku, vyžadovalo již nutnou údržbu.

Oprava celého opevněného úseku dlouhého přes 2 km by byla v případě zadání akce do věcného plánu finančně náročná. Z toho důvodu provádí provoz Olomouc každým rok v letním období postupnou sanaci opěrných zdí po ucelených úsecích, a to na vlastní náklady a svými provozními pracovníky.

Akutní opravu vyžadují zejména poruchy základů zdí, kde hrozí zborcení zdiva do toku. V úsecích souběžných s místní komunikací je tak ohrožena i statická bezpečnost komunikace.

V letošním roce byl sanován úsek v délce cca 300 m. Technické řešení opravy spočívalo v obnovení poškozené či zničené části základového pasu, odstranění vadných spár, doplnění chybějících kamenů a přespárování spár zdí a dlažeb z lomového kamene. Práce byly provedeny v průběhu

měsíců září a říjen. V sanaci navazujícího úseku bude provoz Olomouc pokračovat opět v létě příštího roku v závislosti na volných kapacitách.

Petr Zlámal
úsekový technik provozu Olomouc

Opravená část opěrné zdi

Z další činnosti závodu

Shybka na toku Splavská v Tovačově převádí tento tok přes místní komunikaci a Mlýnský (Boleloucký) náhon. Kamerový průzkum prokázal, že její některé úseky jsou neprůchodné a konstrukce v některých částech trasy je výrazně narušena. Z preventivních důvodů byly před nátok do shybky osazeny česle. Letos na podzim vodohospodářského provozu vyčistili levé a pravé zatrubnění a pročistili armaturní komory včetně likvidace odpadu. Dokončen byl i projekt na kompletní rekonstrukci shybky a úpravu technologie, jehož realizace se v několika etapách předpokládá od roku 2015.

V říjnu dokončil provoz Olomouc zkapacitnění drobného vodního toku Grygava. Akce navázala na obdobné práce, které ve Štarnově probíhaly v uplynulých letech, a zahrnovala vykácení přestárých a zlomených dřevin, vysečení travin a rákosu a odstranění naplavených sedimentů.

Údržba upravené části Libivského potoka, který byl do přímé správy PM převeden v roce 2011, vedla k obnově původní kapacity a tvaru koryta. Práce zajistil provoz Šumperk a spočívaly v odtěžení sedimentu ze dna toku v extravilánu obce Libivá. Vytěžený sediment byl odvezen a uložen na skládku odpadů v Medlově.

Potápěči na Brněnské přehradě sklopili aerační věže

Po vydařené letní sezoně připravoval PM Brněnskou přehradu na zimu. Koncem září vodohospodáři ukončili dávkování síranu železitého na přítoku do nádrže a zastavili také provoz aeračního systému.

V polovině října pak potápěči částečně demontovali a sklopili aerační věže, které vodu od jara do podzimu provzdušňovaly. Kdyby věže zůstaly nad ledem, mráz by je zdeformoval a příští rok by se nedaly použít. Potápěči budou věže opět zprovoznovat pro letní sezonu až v květnu. Dvacet aeračních věží v kombinaci s dávkováním síranu železitého brání na přehradě přemnožení sinic. O tom, že opatření PM funguje, svědčí pozitivní hodnocení hygieniků, kteří v letním období oceňovali kvalitu vody v Brněnské přehradě nejlepšími známkami.

Mgr. Radek Špatka
útvár vnějších vztahů a marketingu

Oprava technologie MVE vodního díla Výrovce

VD Výrovce bylo dokončeno a uvedeno do provozu v roce 1983. Vodohospodáři jej postavili za účelem zajištění minimálního průtoku v toku pod nádrží, sezónního odběru vody pro závlahy, nadlepšování průtoků v řece Jevišovce a snížení povodňových průtoků.

Do sestavy spodních výpustí byla v 90. letech 20. století dodatečně nainstalována malá vodní elektrárna (MVE), která měla energeticky zhodnotit potenciál zadržované vody. Vzhledem ke stáří a poškození

Malá vodní elektrárna po provedení oprav

veškeré technologie bylo nutné přistoupit k celkové revizi a opravě MVE, výměně čerpadla a generátoru. Současně byly zrevizovány a opraveny všechny prvky technologie ovládaní spodních výpustí. Opravena byla i jeřábová dráha v manipulačním objektu,

potrubní systém v manipulačním objektu byl povrchově upraven a vyměněna byla i vodočetná lať. Nová MVE o výkonu 5,5 kW byla zprovozněna koncem října.

Ing. Jaroslav Havlík
projektový manažer ZD

Vodní dílo Znojmo má novou provozní budovu

Od října mohou hrázní VD Znojmo zajišťovat chod přehrady z nového provozního objektu. S výstavbou jednopodlažní budovy, která se nachází v ochranném pásmu městské památkové rezervace Znojmo, se

začalo v září loňského roku. Stavba byla navržena tak, aby splňovala požadavky Městského úřadu Znojmo o architektonickém začlenění dle okolních stávajících objektů. Základová deska objektu byla dokončena

Provozní budova po dokončení

Před realizací

ještě v roce 2013. Další práce na budově pokračovaly kvůli klimatickým podmínkám až v dubnu 2014, protože bylo nutné dodržet všechny technické předpisy a normy pro stavební práce v zimním období. K předání díla objednateli došlo koncem srpna a následně vydal Městský úřad Znojmo kolaudační souhlas, který stvrdil, že stavba, jejíž součástí je kancelář, sociální zázemí, dílna a sklad, může být bezpečně užívána.

Ing. Aleš Záruba
projektový manažer ZD

Z další činnosti závodu

Údržbu úpravy řeky Jihlavy v obci Jihlávka, která se nachází v pramenné oblasti toku, provedli v říjnu zaměstnanci závodu Dyje. Koryto bylo zaneseno v důsledku srpnových přívalových dešťů. Vytěžený sediment byl z části použit na sanaci pomístních břehových nátrží.

Z významného vodního toku Rokytná v katastru obce Příštipo odstranili pracovníci provozu Náměšť nad Oslavou cca 350 m³ nánosů. Práce probíhaly v intravilánu obce. Vzniklé nátrže byly sanovány lomovým kamenem a svahy byly osety travou.

Na žádost obce Otínoves provedli vodohospodáři provozu Blansko na přelomu září a října údržbu úpravy Otínoveského potoka II. Z toku odstranili hlinitopísčité nánosy a naplaveniny. Akce zahrnovala také zásah do břehového porostu a dočišťování po použité mechanizaci.

Úprava koryta Moravy v Uherském Ostrohu

Závod Střední Morava (ZSM) zahájil na podzim stavbu s názvem Morava – Uherský Ostroh, úprava koryta PB (146,880–148,790), I. etapa. Projekt i stavba byly realizovány dodavatelsky.

Řešený úsek pravého břehu Moravy v I. etapě byl dlouhý 510 m. Jednalo se o udržovací práce zahrnující urovnání koruny hráze, částečné odtěžení sedimentů a odstranění stromů z tělesa hráze a křovin rostoucích na nánosích v korytě toku. Koruna hráze byla vytvarována z nánosů odtěžených z koryta toku. Maximální navýšení koruny hráze nad stávající niveletu je o 0,5 m, a to v místě odbočení odlehčovacího ramene. Šířka koruny hráze je 3 m, návodní líc je veden ve sklonu 1:2,5 a vzdušný

líc je zachován ve stávajícím sklonu (cca 1:3). Korunu hráze a oba dva líce jsme zasykali úrodným humusem a oseli trávou.

Pravobřežní berma byla urovnána do jednotného podélného sklonu, který vychází ze sklonu stávající zaměřené bermy. Pro snadnější údržbu mechanizací byla navržena berma šířky 3 m. Zbylá pláň po odtěžení nánosů byla vyspádována ve sklonu 0,3 % směrem do toku.

Práce probíhaly do počátku prosince 2014 a byly financovány z vlastních pro-

Původní stav

středků. Do budoucna se počítá s dalšími etapami, které navážou na již řešený úsek.

Ing. Renáta Blažková
projektový manažer ZSM

Průběh prací

Ochranné hráze na Dyji

Během října realizovali vodohospodáři práce na navýšení levobřežní ochranné hráze upraveného toku Dyje u Ladenského mostu. Celková délka upravovaného úseku byla 438 m. Niveleta hráze byla před stavbou oproti kolaudovanému stavu snížena. K dosypání koruny hráze byla použita vytěžená zemina z odkopávky, chybějící zemina byla dovezena ze 12 km vzdálené štěrkovny. Ukládání zeminy do násypu probíhalo po vrstvách a s požadovaným zhutněním.

Upravené povrchy plání a svahů byly osety travou.

Na úpravu levobřežní hráze naváže zpevnění koruny pravobřežní ochranné hráze upraveného toku Dyje mezi Ladenským mostem a Janohradem. Zpevnění je navrženo pro únosnost do 7,5 t. Celá akce by měla být dokončena do konce června 2015.

Martin Barák
projektový manažer ZSM

Ochranná hráz po dokončení stavby

Rekonstrukce střechy čerpací stanice Štinkava

Začátkem září byla zahájena rekonstrukce čerpací stanice Štinkava, která je součástí vodního díla na Dyji u Nových Mlýnů. Objekt se nachází poblíž obce Šakvice a slouží k odvodnění zahrázovaného území a k přečerpávání vody z potoka Štinkavka do dolní nádrže Nové Mlýny.

Stávající hydroizolace ploché sedlové střechy stanice byla narušená a do objektu

zatékalo. Také okna byla již na konci své životnosti. Objekt se stával terčem vandalů.

Rekonstrukce zahrnovala opravu střechy, kdy se na stávající objekt provedla nová pultová střecha s malým spádem. Její konstrukci tvoří soustava dřevěných krokví osazených na pozednicích a vaznicích. Střešní krytina je z trapézových plechů s ochrannou povrchovou úpravou v tmavě modrém

odstínu. Stávající střecha je zachována jako pojistná hydroizolace. Pozinkované žlaby a svody jsou napojeny do původních la-pačů splavenin. Nová plastová okna jsou opatřena ochrannými sítěmi proti rozbití a v celém rozsahu byl zřízen i nový hromosvod. Akce byla dokončena koncem října.

Martin Barák
projektový manažer ZSM

Oprava dlažby v korytě Suchořácké z mole

Suchořácká z mole protéká obcí Kobylí a je levostranným přítokem Trkmanky. Potok byl v minulosti technicky upraven a jeho koryto odvádí vodu pouze v období dešťových srážek. Koncem září zahájilo PM opravu poškozené kamenné dlažby v korytě. Dlažba, která místy zcela chyběla nebo byla uvolněna, byla poničena vlivem zvýšených průtoků. Stavba probíhala na základě projektové dokumentace zpracované ZSM, její provedení bylo zajištěno odbornou vodohospodářskou firmou.

Provedením prací se nijak nezměnily výškové ani směrové parametry toku. Stávající kamenná dlažba byla očištěna od travního a divokého porostu a přespárována. Podklad pod betonovým ložem byl urovnán, případně podsypán drceným kamenivem nebo štěrkopískem. Chybějící dlažba byla doplněna, uvolněná znovu uložena do betonu.

Ing. Renáta Blažková
projektový manažer ZSM

Dlažba v korytě po očištění

Z další činnosti závodu

Ve spolupráci s městem Hluk vyčistil provoz Veselí nad Moravou potok Žabínek. Město zajistilo čištění toku v zastavěné části, zaměstnanci PM vytěžili zbylý úsek od konce odlážděné úpravy po suchý poldr nad městem.

Kácení havarijního topolu v Louce u Ostrohu provedl provoz Veselí nad Moravou. Strom svým růstem ohrožoval bezpečnost lidí, kteří využívali lávku přes Veličku.

Provoz Zlín provedl pročištění dvou úseků Tvorovického potoka v Tvorovicích v celkové délce 675 m. Údržba, kterou došlo k obnovení odtokových poměrů, spočívala v odstranění náletových dřevin z průtočného profilu toku, vytěžení sedimentu a osetí.

Výměnu starých dubových fošen za nové akátové, které budou mít větší odolnost a delší životnost, provedli zaměstnanci ZSM během opravy lávky přes jez ve Veselí nad Moravou. Výměna mostovky trvala několik dní a vyžádala si uzavírku lávky pro pěší i cyklisty.

Provoz Břeclav pokračoval v údržbě Bílovického a Kašnického potoka a z úseku dlouhého 900 m vytěžil cca 1 100 m³ zeminy. Obě vodoteče protékají rovinatým územím s minimálními spády. V suchých obdobích s nejnižšími průtoky dochází k zahňvání, snížení odtokových rychlostí a značnému zanášení koryta.

Přívalové deště z poloviny září způsobily zanesení potoka Nivnička v intravilánu obce Stará Loz. Nánosy a zátaras v nejkritičtějším místě bylo nutné co nejrychleji odstranit. Pročištění koryta toku v délce cca 100 m provedl ve spolupráci s obcí provoz Uherské Hradiště.

Generální ředitel PM diskutoval s ministrem o výstavbě nových nádrží i protipovodňové ochraně Troubek

V pátek 21. listopadu navštívil PM ministr zemědělství Marian Jurečka. Na jednání s generálním ředitelem Janem Hodovským a vedením podniku byla ministru zemědělství představena aktuální situace v podniku, řešení problematiky veřejných zakázek a projekty připravované k řešení v roce 2015. V dalším průběhu jednání účastníci společně probrali požadavky ministerstva

zemědělství s důrazem na problematiku sucha a povodní. „Mluvili jsme zejména o povodňovém riziku v naší spravovaném území, o zvýšení protipovodňové ochrany v rámci III. etapy prevence před povodněmi, o zvyšování retenční schopnosti vybraných stávajících vodních děl a budování nových vodních nádrží pro zvládnání povodní i dlouhotrvajících období sucha. Shodli jsme se

na potřebě podpořit možnosti závlah zemědělských pozemků a potřebu průběžné komunikace s veřejností. Diskutovali jsme také o problematice Pobečví, konkrétně diskutovali o výstavbě suchého poldru Teplice a protipovodňové ochraně Troubek,“ přiblížil generální ředitel PM Jan Hodovský.

Bc. Gabriela Tomíčková
tisková mluvčí

Povodí Moravy předalo symbolické šeky vítězným jednotkám dobrovolných hasičů

PM letos vypsal grantové řízení na podporu sborů dobrovolných hasičů (SDH). Výběrová komise PM v říjnu rozhodla, že z téměř čtyřiceti sborů, které o šedesátitisícový grant požádaly, obdrží finanční podporu hasiči ze Zádveřic, Sudkova a Jabloňan.

Předání symbolického šeku vybraným sborům z rukou generálního ředitele PM se konalo 19. listopadu v budově ředitelství PM v Brně. Součástí akce byla také prohlídka vodohospodářského dispečinku. SDH Zádveřice získal 6 700 Kč na podporu svého

dorosteneckého družstva, SDH Sudkov obdržel na činnost mladých hasičů 11 584 Kč a SDH Jabloňany dostal od PM 40 000 Kč na nákup povodňového přívěsu.

Mgr. Radek Špatka
útvár vnějších vztahů a marketingu

Ochránci přírody uklidili břehy Hloučely

Patnáct pytlů naplnili odpadem dobrovolníci z Českého svazu ochránců přírody, kteří v sobotu 4. října uklízeli ve spolupráci

s PM biokoridor řeky Hloučely. Do tradičního čištění břehů, které dvakrát ročně pořádá regionální sdružení Iris z Prostějova, se zapojilo 35 dobrovolníků. PM podobné akce podporuje, proto ochráncům poskytlo pytle na odpad a rukavice. Zaměstnanci PM následně zajistili i odvoz odpadu na skládku a dětem rozdali drobné reklamní předměty. Sdružení Iris bude uklízet okolí řeky Hloučely opět na jaře.

Bc. Gabriela Tomíčková
tisková mluvčí

Podzimní výlovy u Povodí Moravy

Lesy hřící barvami, mlhy a kousavá zima jsou předzvěstí blížícího se zhodnocení celoroční práce rybníkářů. Už v průběhu roku je sice určitá možnost zjistit, jaký výsledek asi rybáře čeká na konci roku, ovšem ten největší a jediný okamžik pravdy přichází po tom, co se po zátahu či zvednutí podložní sítě ulovené ryby začnou vydávat do kádí. Teprve pak rybáři konečně ví, zda to byl rok opravdu dobrý nebo k nim naopak příroda a svatý Petr příliš štědří nebyli.

Pokud jde o letošní rok, musím říci, že byl z hlediska produkce ryb a jejich přírůstku na rybnících podniku PM velice dobrý. Ačkoliv v průběhu jara a léta nadělal výrazný nedostatek vody vrásky na čelech nejednoho rybáře z okolních rybářských podniků, nám se naštěstí tyto problémy vyhnuly. Velmi mírná zima a příznivé teploty v průběhu roku zajistily vysoké přírůstky jak u násad pro další hospodaření, tak i u tržních ryb určených pro vánoční prodej. Tržní ryby čekají na vánoční

čas na sádkách v Koryčanech a slovené násady, zejména kapra, jsou nyní zakomorovány v příhodných rybnících a v příštím roce budou nasazeny pro další produkci tržních ryb. Při letošním podzimním lovení vydaly své bohatství rybníky Bidelec, Nikolčice, Skalice, Bažiny a Drahany. Na nich bylo sloveno celkem 22 t kapra a další 3 t vedlejších ryb, zejména amura a lína.

Ivo Krechler
vedoucí útvaru rybářství

Výlov rybníka Skalice u Skalice nad Svitavou

Foto: Punk Film, s.r.o.

Na Fryštáku vznikal dokument o Karlu Zemanovi

Společnost Punk Film ve spolupráci s Českou televizí Brno a za podpory Města Zlína připravuje dokumentární film s názvem Filmový dobrodruh Karel Zeman, který se zabývá prací tohoto světoznámého režiséra. Výroba dokumentu zahrnovala také rekonstrukci tří vybraných záběrů ze tří Zemanových filmů. Jedním z nich byla Cesta do pravěku, konkrétně záběr setkání malých hrdinů s mamutem. PM umožnilo letos v létě filmařům natáčet tuto rekon-

strukci za pomoci zemanovských prostředků přímo na březích vodního díla Fryšták, kde před šedesáti lety vznikl i původní záběr. Ve zrekonstruovaném záběru se objevili stále žijící herci z filmu Cesta do pravěku – Josef Lukáš, Zdeněk Husták a Petr Hermann. Na výrobu dokumentu, který uvede Česká televize, dohlíží dcera Karla Zemana Ludmila. Dokument režíruje Tomáš Hodan.

Luboš Vála
Punk Film, s.r.o.

Foto: Punk Film, s.r.o.

Foto: Punk Film, s.r.o.

Foto: Punk Film, s.r.o.

Foto: Punk Film, s.r.o.

Hydrodynamické modelování protipovodňových opatření

Poldr Soutok se nachází na českém území na soutoku Dyje, která tvoří státní hranici s Rakouskem, a Moravy, která tvoří státní hranici se Slovenskem. Při povodňových událostech slouží jako záplavové a retenční území ke snižování povodňových špiček obou hraničních toků. Toto území, kde se stýkají hranice tří zemí, má proto mimořádný význam pro protipovodňovou ochranu a vyžaduje podrobnou společnou analýzu. Tomuto úkolu se věnuje projekt „Přírodě blízká protipovodňová opatření v soutokové oblasti Moravy a Dyje“ (kofinancovaný Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj), a to včetně zkoumání revitalizačního potenciálu Dyje a realizace nezbytných vodohospodářských opatření. Projekt je součástí programu Evropská územní spolupráce Rakousko – Česká republika 2007–2013 (EÚS).

Po celou dobu trvání projektu byly všechny činnosti kvůli přeshraničnímu charakteru zájmového území koordinovány mezi oběma projektovými partnery: státním podnikem Povodí Moravy (Česká republika) a společností viadonau (Rakouská republika).

Za účelem detailního zkoumání odtokových poměrů na území poldru Soutok byl v rámci výše uvedeného projektu EÚS vytvořen digitální model terénu, který před-

stavoval základní prostředek pro zkoumání odtokových poměrů (hydrodynamické 2D modelování). Cílem bylo získat podrobné znalosti o odtokových poměrech, a tím základní předpoklady pro případnou optimalizaci protipovodňových opatření.

Digitální model terénu

Byl vytvořen trojdimenzionální model terénu, což zahrnovalo letecké laserové skenování včetně pořizování georeferencovaných leteckých snímků (na rozloze cca 84 km²) a zaměření říčního dna.

Z trojdimenzionálního bodového mraku získaného leteckým laserovým skenováním (min. 8 bodů/m²) byl vypočten digitální model terénu s hustotou sítě 1 × 1 m a 0,5 × 0,5 m.

Zaměrování říčního dna bylo rozděleno do dvou fází. Nejprve byl zaměřen terén podél toku řeky Moravy za účelem stanovení výškových referenčních bodů pro snímkování říčního dna.

Následně byly pomocí měřicí lodi Beta, která je vybavena systémem Single Beam Echolot, ve vzdálenosti po 50 m nasnímány příčné profily. Georeferencování zaznamenaných bodů bylo provedeno metodou Real Time Kinematic (RTK). Konečným výsledkem jsou vysoce přesné snímky příčných profilů toku Moravy od soutoku s Dyjí až po jez Hodonín (cca 30 km).

Soutok Moravy a Dyje

Hydrodynamické 2D modelování

Data získaná leteckým laserovým skenováním byla propojena se zaznamenanými příčnými profily a na tomto základě byl vytvořen homogenní model terénu (výpočet-

Realizační část projektu

Realizační část projektu zaštitilo PM. Představovala stavební zásahy vedoucí k bezprostřednímu zlepšení nynějších vodohospodářských poměrů a celkovému zajištění bezpečnějšího a efektivnějšího využívání poldru Soutok. Stavební práce probíhaly v letech 2012 a 2013 a jednalo se mimo jiné o rekonstrukci stávající čerpací stanice Soutok na stavidlový objekt, sanaci cca 16 km korun levobřežních ochranných protipovodňových hrází řeky Dyje a odtěžení nánosů z části pravostranné bermy řeky Moravy v délce tří kilometrů. Vhodný materiál získaný odtěžením byl použit na sanaci levobřežních hrází Dyje a ostatní k vybudování dvou azylů pro lesní zvěř tzv. hrudů v oboře Soutok uvnitř poldru.

Původní ČS a přeliv

ní síť) pro hydrodynamické modelování. Zájmové území znázorněné prostřednictvím 2D modelu má rozlohu cca 186 km² a skládá se z 3,9 milionu jednotlivých ploch. Takto vzniklý 2D model byl zkalibrován a zvalidován pomocí hydrologických záznamů z minulých povodňových událostí. Potřebná data dodaly příslušné instituce v každé zemi (ČHMÚ, SHMÚ a viadonau).

Stěžejní činností v rámci 2D modelování byla analýza účinnosti poldru Soutok v případě povodně a využití těchto poznatků jako základu pro zkoumání možností optimalizace protipovodňových opatření. Aby byla zajištěna dlouhodobá použitelnost výsledků projektu, bylo nutné do modelu terénu odpovídajícím způsobem implementovat všechny relevantní vodohospodářské úpravy, které mají bezprostřední vliv na odtokové poměry. K těm náležely jednak již realizované úpravy (např. sanace levobřežní hráze poldru podél Dyje), ale také úpravy plánované, které v okamžiku vytvoření 2D modelu ještě nebyly uskutečněny. K nim patřila i opatření realizovaná v souvislosti se třemi právě probíhajícími projekty EÚS mezi Českou republikou a Slovenskou republikou v pohraniční oblasti

řeky Moravy mezi soutokem Moravy a Dyje a Hodonínem.

Touto implementací výše uvedených stavebních úprav vznikl – na základě současného stavu poznatků – samostatný model, který znázorňuje budoucí stav poldru Soutok (na konci roku 2015) po dokončení právě probíhajících projektů. Tento hydrodynamický 2D model umožňuje srovnávací modelování povodňových scénářů, aby bylo možné analyzovat dopady vodohospodářských úprav v zájmovém území, ale i návrhy na optimalizaci manipulačních řádů jezů za účelem optimalizace účinnosti celého systému poldru Soutok.

V rámci předmětného projektu byly v tomto smyslu prováděny výpočty kapacity průtočného průřezu Moravy a Dyje a vypracovány návrhy na optimalizaci řízení poldru a přelivného úseku u výpusti poldru.

Výsledky těchto výzkumů potvrzují zamýšlený účinek již realizovaných protipovodňových opatření a představují cenný podklad pro rozhodování o dalších optimalizačních opatřeních v zájmovém území poldru Soutok.

Projekt je příkladem úspěšné přeshraniční spolupráce země na horním toku

(Česká republika) a země na dolním toku (Rakouská republika) při analýze a zvládnání náročných úkolů na poli vodního hospodářství a ochrany životního prostředí, tedy v oblastech, které není snadné sladit.

DI Achim Naderer,

DI Johannes Hubmann,

viadonau Österreichische Wasserstraßen-Gesellschaft mbH

Levobřežní protipovodňová hráz řeky Dyje

Přeshraniční spolupráce PM

Spolupráce České republiky a Rakouska v rámci tohoto projektu trvala od února 2011 do března 2014 a je příkladem přeshraniční spolupráce při analyzování a řešení problémů v oblasti vodního hospodářství a ochrany životního prostředí. Kromě viadonau z rakouské strany na projektu participovaly oddělení Voda úřadu zemské vlády Dolního Rakouska a vídeňský Umweltbundesamt. Podrobné informace o projektu a projektových partnerech naleznete na webových stránkách: <http://soutok.pmo.cz> a http://www.umweltbundesamt.at/umweltsituation/wasser/oberfl_gewaesser/fliessgew/renaturierung/?zg=unternehmen

Realizační tým projektu

Vodní právo

Vodní tok a jeho koryto

V tomto čísle Zpravodaje si v rámci naší rubriky osvětlíme dva ze základních pojmů vodního práva, a sice pojem vodní tok a pojem koryto vodního toku.

Dalo by se jednoduše říci, že vodním tokem je voda protékající korytem vymezeným břehy a dnem. Přirozeným počátkem vodního toku by tak měl být pramen jako zdroj vody, ale vždy tomu tak není (např. u náhonů, které jsou vodními toky) a jeho koncem ústí jako místo, kde se vodní tok vlévá do jiného vodního toku nebo do moře. Vodní tok je tvořen soustředěným tokem vody, který odvádí srážky z určitého území často v kombinaci s podzemními vodami vyvěrajícími na zemský povrch, a který dále povětšinou po zemském povrchu putuje krajinou. Existence vodního toku je završena okamžikem, kdy se spojí s jiným vodním tokem nebo se vleje do moře.

Vodní tok ve smyslu vodního zákona

Vodní tok má v českém právním prostředí svou definici a ta je společně s dalšími definicemi základních pojmů vodního práva obsažena v ustanoveních vodního zákona. Vodním tokem jsou povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých. Za součást vodního toku jsou považovány vody ve slepých ramenech a v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo zakrytými úseky.¹ Nejde jen o vodu v řekách, potocích či bystřinách; součástí vodního toku jsou i vody v průtočných vodních nádržích či rybnících (vody uměle vzduté). A součástí vodního toku jsou rovněž vody přechodně tekoucí přirozenými dutinami pod zemským povrchem, přičemž přechodnost průtoku je myšlena ve smyslu místním (nikoli časovým), a vody protékající zakrytými úseky.

Vodním tokem ve smyslu vodního zákona je pouze voda, jako přírodní jev či určitým směrem pohybující se vodní masa, a to voda povrchová. Za povrchové vody se považují vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu, a to jak ve skupenství kapalném, tak ve skupenství pevném (ledové kry ve vodním toku, příp. sněh). Povrchové vody svůj charakter neztrácejí, pokud přechodně protékají zakrytými úseky (např. zatrubněním), přirozenými dutinami pod zemským povrchem (např. jeskyněmi) nebo nadzemními vedeními (např. šybkou či akvaduktem)². Z hlediska původu výskytu lze povrchové vody rozdělit na ty, které na zemský povrch vyvěrají a ty, které na zemský povrch dopadají. V obou případech jde o výskyt na zemském povrchu přirozený. Zemským povrchem není myšlen jen přirozený terén, ale i uměle vytvořené plochy jako komunikace, zpevněné plochy, povrchy staveb, střechy apod. Povrchovými vodami jsou ve světle výše uvedeného zejména vody ve vodních tocích, vodních nádržích, některých náhonech, v přirozených i umělých prohlubních a jezerech, vody z atmosférických srážek, v kalužích po dešti, okapech domů, sněhové pokrývce, ale i vody ve šterkovištích, lomech, pískárnách či vytěžených důlních jámách. V pochybnostech, zda se jedná či nejedná o povrchové vody, rozhoduje krajský úřad.

Povrchové vody nejsou a nemohou být předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se nacházejí.³ Z uvedeného vyplývá dvojí. Jednak je striktně oddělena voda od pozemků, to znamená, že z vlastnictví pozemku dotčeného vodní masou nevyplý-

vá vlastnické právo k této vodě, resp. k jejímu využívání či nakládání s ní a zároveň oprávnění k nakládání s vodami ve smyslu vodního zákona nezakládá oprávněnému jakékoli právo k dotčenému pozemku. Dále je s uvedenou formulací obsaženou ve vodním zákoně nutno spojit otázku odpovědnosti za poškození (znečištění či znehodnocení) povrchových vod či způsobení škody jejich účinkem. Absence vlastníka povrchových vod eliminuje možnost identifikace subjektu poškozeného např. znečištěním vodního zdroje a odpovědnost za škodu způsobenou vlivem povrchových vod je striktně spojena výhradně s prokázáním porušení povinnosti konkrétní osoby, která byla v příčinné souvislosti se vzniklou škodou.

S povrchovými vodami lze nakládat různými způsoby, jedním z nich je jejich odběr. Odběr vod z vod povrchových má dva důsledky. Odebranou vodu již nelze považovat za vodu povrchovou⁴ a jako ovladatelná věc se stává předmětem vlastnictví, a to vlastnictvím té osoby, která ji odebrala nebo té osoby, pro niž byla odebrána. Charakter odběru nemá na uvedené právní následky žádný vliv, statut vod i jejich schopnost být předmětem vlastnictví se mění jak u vod odebraných legálním způsobem, ale i u vod odebraných tzn. na černo. Okamžikem odběru je okamžik, kdy dochází k faktickému ovládnutí vody, tj. nabráním vody do nádoby, nátok vody do čerpadla či jiného odebíracího zařízení. Jakékoli jiné nakládání nemá vliv na charakter povrchových vod.

Vodní tok ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny

Rozdílně vnímá pojem vodní tok zákon o ochraně přírody a krajiny⁵, který s ním

¹ § 43 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v aktuálním znění

² § 2 odst. 1 vodního zákona

³ § 3 odst. 1 vodního zákona

⁴ § 3 odst. 2 vodního zákona

⁵ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v aktuálním znění

pracuje v daleko širším pojetí. Pojem vodní tok je pro účely tohoto zákona nutno vykládat nejen jako masu vody, ale rovněž jako jeho koryto a na něj navázané ekosystémy. Vodní tok je zařazen mezi významné krajinné prvky⁶. Zákon o ochraně přírody a krajiny vychází s ohledem na dobu svého vzniku z definice vodního toku obsažené v dnes již neplatném vodním zákoně z roku 1973, který za součást vodního toku považoval i jeho koryto. Platný vodní zákon, jak je uvedeno výše, vnímá vodní tok pouze jako vodu a nenaplnuje tak podstatu pojmu významný krajinný prvek, kterým může být pouze část krajiny jako celku s vyšším přírodovědeckým potenciálem. Vytržení vody jako média z krajinného kontextu by odporovalo ekosystémovému pojetí ochrany životního prostředí. Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Je možno je využívat pouze tak, aby nedošlo k narušení jejich obnovy a ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly mít uvedené negativní důsledky na významný krajinný prvek, je povinen si ten, kdo takový zásah zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.⁷ Mezi takové zásahy zákon o ochraně přírody a krajiny výslovně řadí úpravy vodních toků, řečí vodního zákona rozumějme úpravy koryt vodních toků.

Koryto vodního toku

Jak je již naznačeno výše, současný vodní zákon striktně rozlišuje mezi vodním tokem a korytem vodního toku. Korytem vodního toku je příslušná část zemského povrchu, po němž odtéká masa povrchové vody soustředěná do vodního toku. Korytem vodního toku je vždy pozemek. Je-li pozemek, po němž protéká vodní tok, evidován v katastru nemovitostí jako vodní plocha, pak je korytem vodního toku celý tento pozemek. Není-li pozemek takto v katastru nemovitostí evidován, je korytem vodního

toku část pozemku zahrnující dno a břehy koryta až po břehovou čáru určenou hladinou vody, která stačí protékat korytem, aniž by se rozlila do přilehlého okolí.⁸

Podobu koryta vodního toku má na svědomí buď vodní tok samotný, jehož působením dochází k modelaci koryta, nebo vlivy umělé. V prvním případě jde o přirozené koryto vodního toku, které vzniká přirozeným působením tekoucích povrchových vod a dalších přírodních faktorů, popřípadě provedením opatření k nápravě zásahů způsobených lidskou činností⁹. Ve druhém případě je koryto vodního toku upraveno lidskou činností.

U přirozeného koryta vodního toku se předpokládá, že se bude vyvíjet v prostoru a čase a měnit tak svůj směr, podélný sklon i příčný profil. V případě, že přirozený vývoj koryta vodního toku ohrozí přilehlé nemovitosti, je možné usměrnit koryto vodního toku stavební úpravou, nejčastěji vodním dílem. Vodní zákon však nikomu povinnost takovou úpravu provést nestanoví. Je tedy na tom, komu způsobuje vývoj přirozeného koryta vodního toku problém, aby jej řešil na vlastní odpovědnost, na své náklady a v souladu s vodním zákonem. S přirozeným korytem vodního toku je spojena povinnost vlastníků pozemků, na nichž se nachází, toto koryto strpět a strpět i obecné nakládání s vodami ve vodním toku¹⁰. Další povinnosti vlastníků pozemků, na nichž se nachází přirozená koryta vodních toků, jsou stanoveny vodním zákonem a budeme se jim podrobněji věnovat někdy příště v rámci pojednání o správě vodních toků.

Je-li koryto vodního toku upraveno stavbou, mluvíme o korytu upraveném. Důvodem vzniku úprav koryt vodních toků je nejčastěji ochrana majetku před působením vodních toků, dále pak úprava vodních poměrů, nakládání s vodami apod. K úpravě koryt vodních toků dochází nejčastěji stavbami, které mají statut vodních děl¹¹.

Jde o stavby ve smyslu stavebních předpisů a k jejich realizaci je třeba povolení nebo ohlášení vodoprávnímu úřadu.¹²

Ať tak či tak koryto vodního toku požívá ochrany z vodního zákona, v němž je výslovně stanoveno, že se zakazuje měnit směr, podélný sklon a příčný profil koryta vodního toku¹³. To však neplatí pro případy, kdy se tyto činnosti provádějí v souladu s vodním zákonem. Obecně lze tedy říci, že jakékoliv stavby, zařízení nebo činnosti na pozemcích, na kterých se nacházejí koryta vodních toků, nebo na pozemcích s takovými pozemky sousedících, pokud tyto stavby a zařízení ovlivní vodní poměry, podléhají podle vodního zákona souhlasu, ohlášení nebo povolení vodoprávního úřadu. Jedinou výjimkou jsou zemní práce a změny terénu v přirozených korytech vodních toků nutné k zajištění funkcí vodního toku, kterými se tato koryta podstatně nemění.¹⁴ Porušení zákazového ustanovení vodního zákona je přestupkem, resp. správním deliktem, za nějž hrozí pokuta až 50 000 Kč, resp. 500 000 Kč.¹⁵

Současným trendem ve vodním hospodářství je zajištění rovnováhy mezi ekologickou a vodohospodářskou funkcí vodních toků, tedy dosažení vyváženosti mezi užíváním vod a ochranou vod a krajiny, v níž se nachází. Součástí tohoto procesu je i snaha o obnovu přirozených koryt vodních toků. Tohoto stavu je možno dosáhnout opatřeními vedoucím k nápravě zásahů způsobených lidskou činností, rušením (a popřípadě odstraňováním) vodních děl upravujících koryta vodních toků, která v průběhu doby přestala plnit svůj účel a ztratila tak smysl existence anebo neobnovováním vodních děl upravujících koryta vodních toků, která fakticky v terénu zanikla vlivem času a přírodních podmínek.

Mgr. Jitka Keková
útvár majetkoprávní

⁶ § 3 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny

⁷ § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny

⁸ § 44 odst. 1 vodního zákona

⁹ § 44 odst. 2 vodního zákona

¹⁰ § 50 vodního zákona

¹¹ § 55 odst. 1 vodního zákona

¹² § 15, 15a vodního zákona

¹³ § 46 odst. 1 vodního zákona

¹⁴ § 15, 15a 17.2 vodního zákona

¹⁵ § 116 odst. 1 písm. l) a odst. 2 písm. b) a § 125a odst. 1 písm. n) a odst. 2 písm. c) vodního zákona

Voda štětcem a básní

Již tradičně s koncem roku vyhláší PM další ročník výtvarně literární soutěže Voda štětcem a básní. Soutěž poprvé PM vyhlásilo na podzim roku 2005. Za dobu své deseti-leté existence prošla svým vývojem, stala se součástí života na PM a současně očekávanou příležitostí ke kreativní činnosti ve školách i školkách, které se pravidelně soutěže účastní. Tématem dalšího ročníku, na které děti mohou vytvářet svá díla, je samozřejmě voda, tentokrát však v české písničce. Podrobná pravidla naleznete na webových stránkách PM. Inspirací Vám mohou být výtvarné a literární počiny dětí, které se zúčastnily předchozích ročníků.

Daniel Novák
Rybka Kristýnka

Tekoucí království

Podzemní voda se s námahou prodírá přes pukliny a praskliny ve skále, aby se podívala na povrch Země. Její slabý pramínek vytéká do krásné, čisté přírody. Malou strouhou se tlačí dál a dál. Poznenáhlu se z něj stává potůček, který přitahuje pozornost pro svoji průzračně chladnou bublající vodu tak, že jistě žádná ruka neodolá a něžně vodu pohladí, nabere do dlaně a dopřeje si dva lahodné doušky.

Bublavý pramínek, posléze potůček mění se v potok a pak řeku, čile plyne krajinou, otírá se o kameny, naráží do břehů, ukotvených loděk, pohání hejno ryb a na svých zádech veze rodinku kačen, které kolem sebe vesele cákají. Nedočkavý

rybář na břehu vodu bičuje svým prutem. Čeká totiž na první úlovek. Voda potichu sténá, ale rybář slyší jen příjemné šplouchání a šumění.

Člověk řeku svazuje do koryta, čímž její prudký tok mění v líné tečení. Sluneční paprsky se opírají o hladinu, lehce ji prosvítají. Voda už není tak průzračná a chladná jako u pramene. Příroda ustupuje a přichází první chatky, u nichž si na mělčině hrají děti. Následují první domy a také první továrna. Ta chce sílu vody využít. Líná řeka se mění v živel a voda, která neprotekla továrnou, se s obrovskou silou převaluje přes mohutný betonový jez.

SOUTĚŽ PRO DĚTI

VODA ŠTĚTCEM A BÁSNÍ

Zapojte se do 10. ročníku výtvarné a literární soutěže na téma

VODA V ČESKÉ PÍSNIČCE

Přihlásit se mohou děti ze základních, uměleckých a mateřských škol.

Díla posílejte do 31. 3. 2015 na adresu Povodí Moravy v Brně, Ivana Frýbortová.

VÍCE INFORMACÍ NA WWW.PMO.CZ

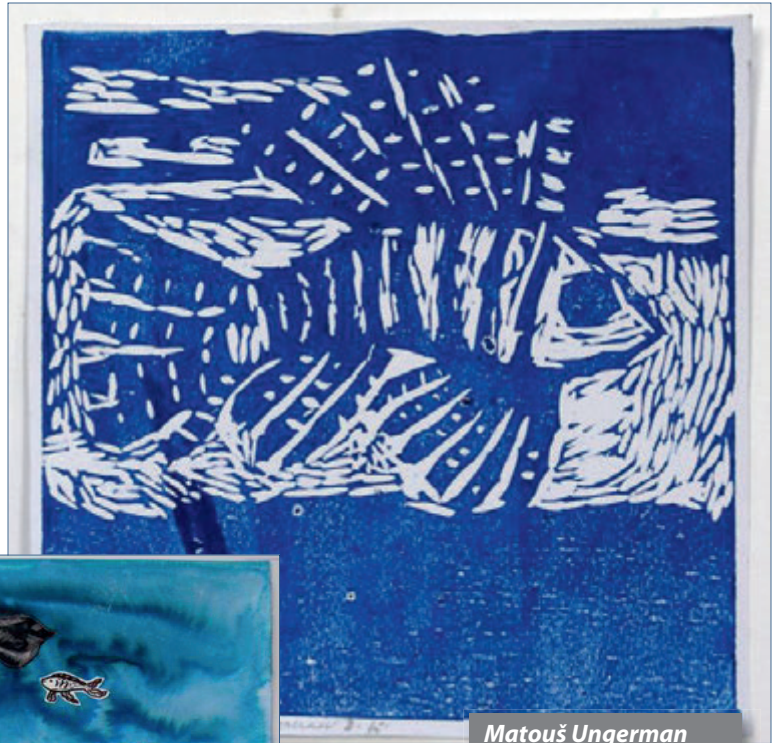
S ohlušujícím řevem padá na velké balvany pod ním. Ty však nejsou žádnou překážkou a rozzuřená, zpěněná masa teče dál. Její dravost pomalinku ustupuje, už zase tiše proudí mezi kameny, obdivuje krásné stromořadí, jak nad ní sklání své mohutné koruny.

Její cesta bude ještě velmi dlouhá, potká spousty rybářů, kteří budou vodní vlasy pročesávat pruty, omyje mnoho párů dětských nohou a s dravostí zdolá pár jezů, než doplyne do některého jezera, kde se uklidní. Tam bude olizovat zelené listy rákosy, lechtat kapříky po bříše, kolébat malé loďky a odrážet slunce při jeho západu.

Oldřich Slavíček

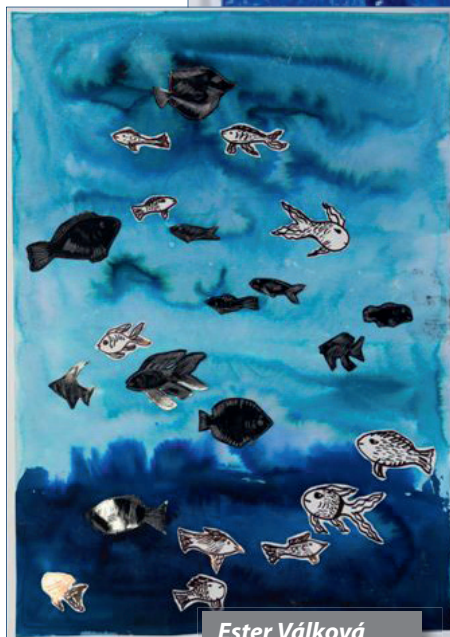
Veronika Sviderská
Království vody

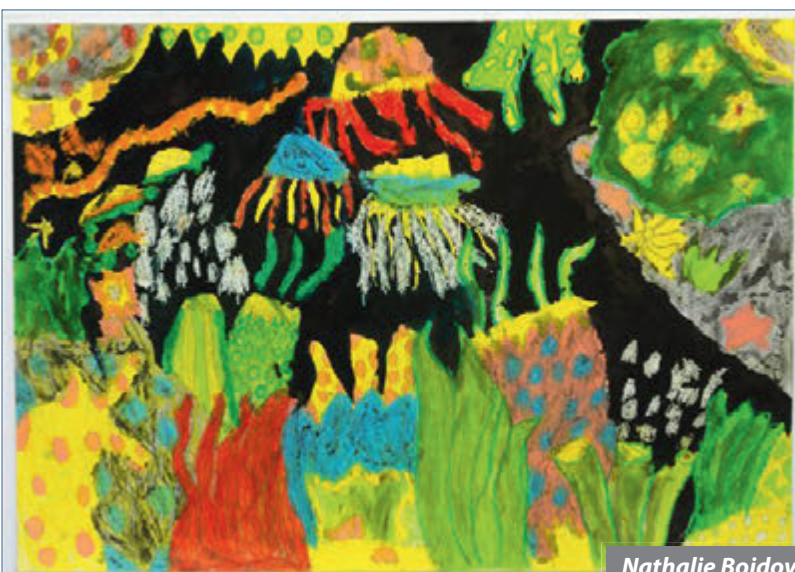
Matouš Ungerman
Linorit Království vody

Eliška Krupičková
Království malé vodní víly

Ester Válková
Nic není černobílé

Nathalie Bojdová
Království korálů

Voda

Vymýšlel jsem jednou báseň,
která byla o vodě.
Nevěděl jsem si s ní rady,
nechal jsem to náhodě.

Naše voda pramenitá,
je tak krásně průhledná,
ve studni má hodně místa,
k životu je potřebná.

Voda není jenom k pití,
má i jiné využití.
Žije v ní i spousta ryb,
mají tam svůj vodní klid.

Všechno mají v rukou lidé,
co v té vodě jednou zbyde.
Když však pramen nezkalíme,
čistou vodu udržíme.

Erik Pohůnek

Záplavová území vodních toků

Poslední dobou se v médiích poměrně často setkáváme s reportážemi s povodňovou tematikou. Často slyšíme, že ta či ona řeka se rozvodnila a voda zaplavuje obytné domy, silnice, pole, hřiště, zahrady. Lidé s napětím očekávají, kam až voda vystoupí a zda právě jejich dům bude zaplaven. Na poslední chvíli zachraňují majetek a zvířata. Hasiči a dobrovolníci plní pytle s pískem a povodňová komise vyzývá občany k evakuaci. Po opadnutí povodně potom vidíme záběry zablácených obcí, poničených domů, silnic, mostů, koryt toků a každý kdo může, pomáhá s odstraňováním povodňových škod.

Takže všichni už víme, že povodně existují a existovat budou. Příčinou jsou intenzivní srážky, které se nestačí vsáknout do půdy a odtékají údolnicemi do potoků a dále do větších řek. Někde jsou povodně

velmi rychlé, pak hovoříme o přívalových povodních, které se vyskytují v územích s větším sklonem svahů údolí. Někdy povodně nastupují pozvolněji, to se děje v širších rovinatých územích.

Geodetické měření

Umíme se před povodněmi bránit?

Ano, ale úplná ochrana zastavěného území podél vodních toků existovat nikdy nebude. Vždy musíme počítat s tím, že voda bude stékat po svazích a soustřeďovat se

Morava v Litovli při povodni v červenci 1997

v malých a postupně větších a větších údólich. Při extrémních povodních pak mohou být překonány kapacity protipovodňových opatření, vodních nádrží, suchých nádrží, hrází nebo zdí. Na řadě míst ani žádná protipovodňová opatření nejsou.

Jak tedy předejít ztrátám na lidských životech, majetku občanů, majetku státu a ostatním povodňovým škodám?

Zásadní je znalost, jaké území může povodeň z vodního toku zasáhnout, kam až se může voda z koryta toku rozlít. A k tomu právě slouží mapy záplavových území.

Jak se taková mapa zpracovává?

Nejdříve musí geodet zaměřit koryto toku, jeho hloubku a šířku a také veškeré objekty v korytě – tedy jezy, stupně, mosty, lávky, výustě kanalizací apod. Dále zaměří údolí, kterým voda při povodni bude protékat, a to terén, komunikace, propustky a mostky na těchto komunikacích a další objekty, které ovlivňují průchod povodně. Český hydrometeorologický ústav určí tzv. N-leté povodňové průtoky. Hydrotechnik sestaví z geodetických podkladů a údajů o N-letých vodách matematický model a pomocí výpočtových programů provede

výpočet hladin a rozsahu povodně. Matematický model je postupně kalibrován, jsou využívány zkušenosti z historických povodní. Následuje vykreslení rozsahu N-leté povodně do mapových podkladů. Vykresluje se rozsah 5, 20 a 100leté povodně, případně i extrémní povodně 500leté.

Takto zpracovaný návrh předloží správce toku, tedy v našem případě PM, příslušnému vodoprávnímu úřadu ke stanovení. V rámci projednávání návrhu záplavového území (ZÚ) se může každá dotčená obec i každý občan k návrhu vyjádřit a mít připomínky. Vše se prověří a vyhodnotí a poté vodoprávní úřad vydá tzv. Opatření obecné povahy, kterým se stane záplavové území závazné. ZÚ je postupně zpracováváno na všech vodních tocích, kde je možné ohrožení zástavby.

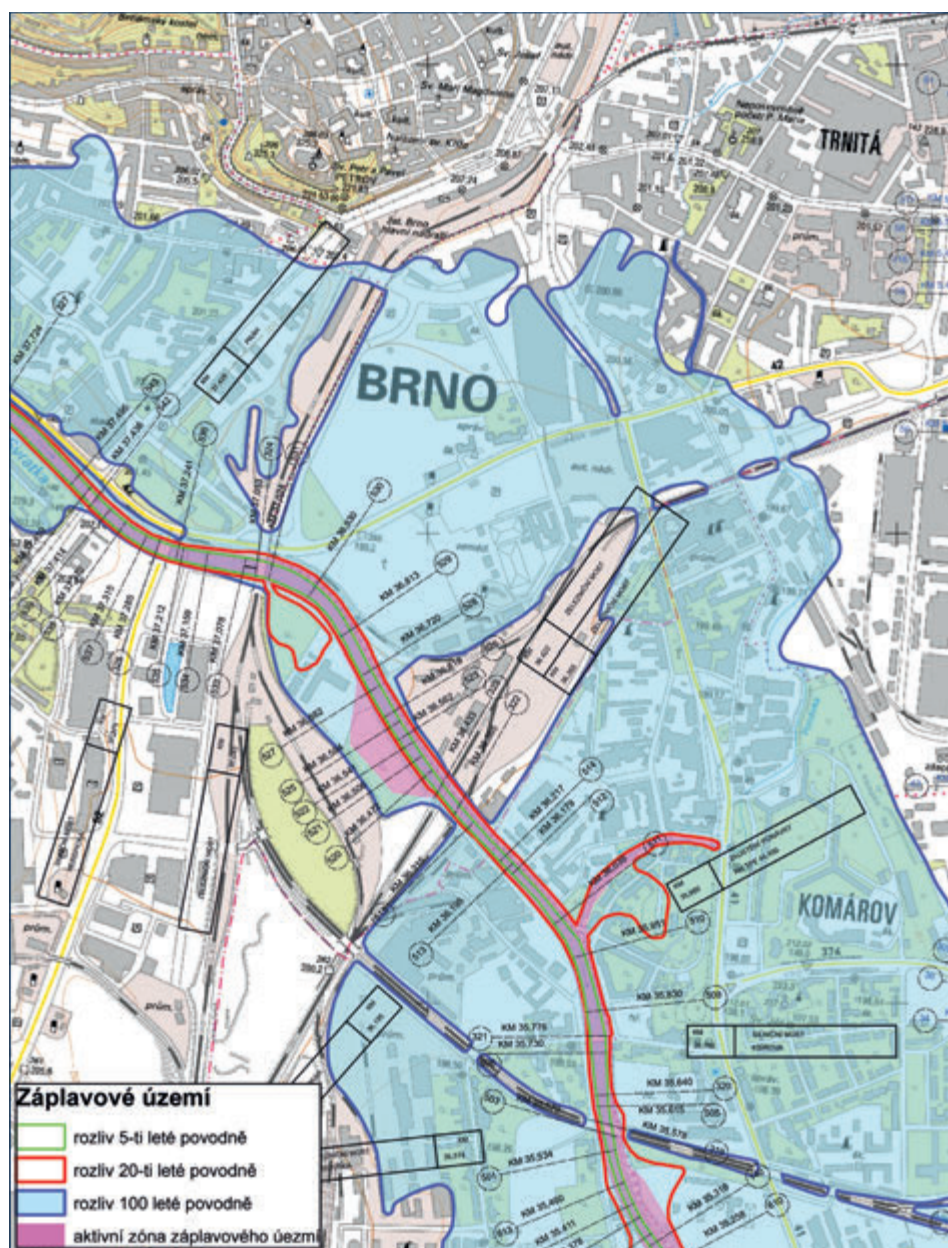
Aktivní zóna

Součástí ZÚ je aktivní zóna, což je území, kterým při povodni protéká voda velkou rychlostí a s velkou hloubkou a ohrožuje tak životy a majetek. Toto území je velmi nebezpečné a je zde zákonem zakázána nová výstavba.

Proč znát záplavové území?

Záplavového území se stává součástí územních plánů, podkladem pro návrhy protipovodňových opatření a pro posuzování staveb v tomto území stávajících nebo navrhovaných. Je limitem při zpracování územních plánů obcí a měst, který slouží k regulaci plánované nové výstavby. ZÚ je rovněž podkladem pro povodňové plány. Povodňové orgány obcí a měst a hasiči tedy znají, jak povodeň může ohrozit právě jejich obec.

ZÚ slouží i k informování veřejnosti a každý si může zjistit, zda určitý objekt je či není ohrožen povodni. Potom si může svůj majetek lépe ochránit. Při koupi rodinného domu nebo stavebního pozemku si každý musí zvážit, jaké je zde povodňové nebezpečí. Povodňové škody na soukromém majetku si hradí sám občan. Pojistit

Mapa záplavového území Brno

objekt v záplavovém území může být velmi drahé nebo ho dokonce nejde pojistit vůbec. A nelze se spoléhat ani na pomoc obce, státu a dobrovolných povodňových sbírek.

Kde si můžete ZÚ prohlédnout?

Která ZÚ v působnosti PM jsou zpracována, si můžete přečíst na stránkách <http://www.pmo.cz/cz/cinnost/zaplavova-uzemi/>

Povinnost zveřejnit mapy ZÚ má vodoprávní úřad, který je stanovil. Tedy jednotlivé krajské úřady pro významné vodní toky a obce s rozšířenou působností pro drobné vodní toky. Jednotná prohlížečka záplavových území pro celou ČR je v databázi

Mapa záplavového území v Uherském Brodě

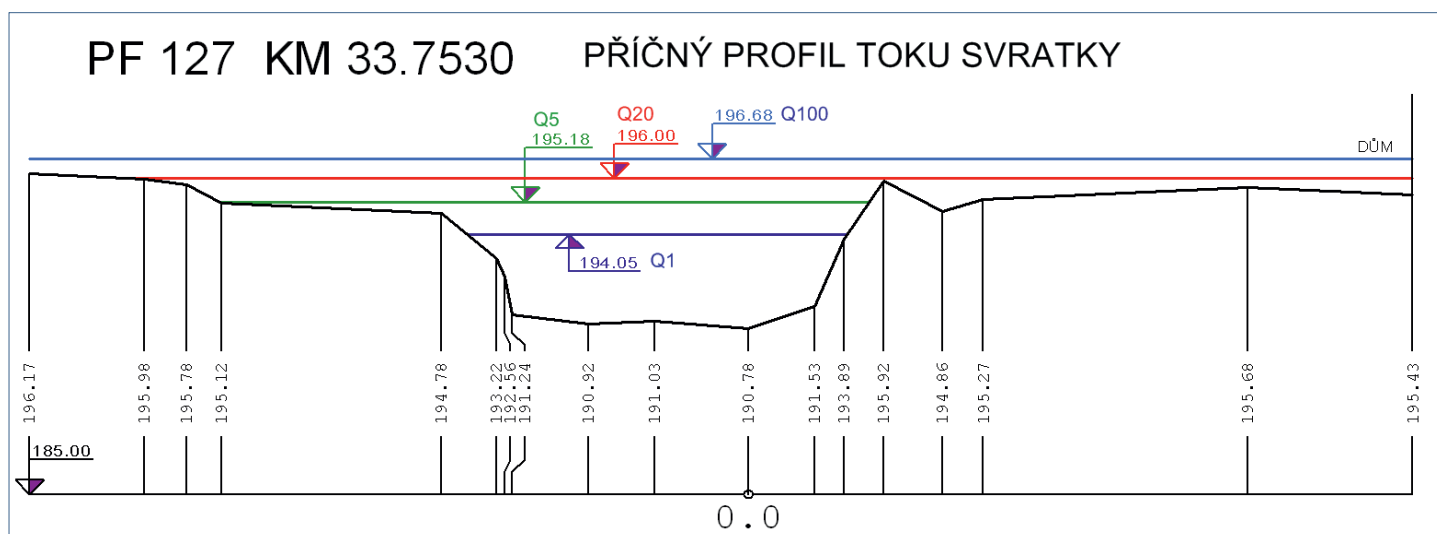

Kotojedka ve Zdonkách při povodni v roce 2010

<http://www.dibavod.cz/70/prohlizecka-zaplavovych-uzemi.html>

Je dobře, že se dnes už o povodních hodně mluví a píše. Záleží na nás občanech, jak budeme umět s povodněmi žít, jak se jim budeme umět přizpůsobit. Víme, že rozšiřovat zástavbu v údolních nivách dobré není. Naopak je třeba nechat vodu volně rozlít do nezastavěného území a tím transformovat povodeň a zároveň dotovat zásoby podzemních vod.

Ing. Iva Jelínková
vedoucí útvaru hydroinformatiky
a geodetických informací

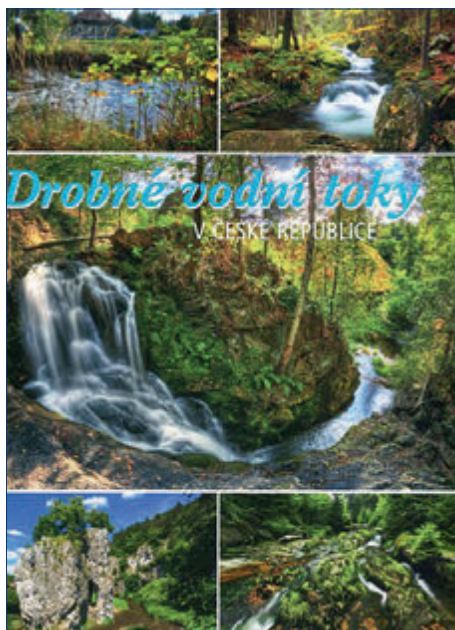

Příčný profil korytem Svatky v Brně s vyznačením hladin N-letých průtoků

Aktuality

Facebooková soutěž s PM

Na facebookových stránkách PM odstartovala v říjnu soutěž Poznej vodní dílo. Každý měsíc je zde vystavena fotografie jedné nádrže, kterou má PM ve své správě. Úkolem soutěžících je uhodnout, o jakou nádrž se jedná. Pro usnadnění hádání je každý týden zveřejněna jedna ze tří nápověd, které pomohou vodní dílo odhalit. Ze správných odpovědí bude vždy vylosován jeden výherce, který získá knihu *Drobné vodní toky v České republice*.

Anketa

Mezi oblíbené zimní sporty zcela bezpochyby patří bruslení. Tématu, zda preferujete přírodní nebo uměle vytvořená kluzišť, jsme tedy aktuálně věnovali anketu Zpravodaje. V souvislosti s touto problematikou připomínáme, že vstup na zamrzlé plochy vodních nádrží a rybníků za účelem provozování zimních sportů je v každém případě pouze na vlastní nebezpečí. Ledová celina může být vlivem nestejně proudící vody a kolísáním hladiny pod ledem v některých místech zeslabena a hrozí tak i při menším zatížení prolomení ledu. Nádrže Bojkovice, Boskovice, Fryšták, Hubenov, Karolinka, Koryčany, Landštejn, Mostiště, Nová Říše, Opatovice, Slušovice, Vír a Znojmo jsou vodárenské nádrže s vymezenými ochrannými pásmy, kde platí zákaz vstupu obecně.

Dáváte přednost bruslení na zamrzlé ploše vodních nádrží a rybníků nebo raději využíváte zimních kluzišť na stadiónech?

1. Osobně dávám přednost bruslení na kluzišťích s pevnou půdou pod nohama. Na zamrzlou plochu nemám odvahu vstoupit, a to ani bez bruslí. Vzhledem k tomu, že přímo za domem máme sportovní areál a v zimě je zde připraveno pěkné malé kluziště, chodím s dětmi bruslit tam. Výhodu spatřuji i v kvalitě ledové plochy. Zcela jistě zde však nejsou krásná přírodní panoramata jako na přírodních kluzišťích.

Hedvika, 36 let

2. Neznám lepší bruslení než na zamrzlých kanálech v Lednicko-valtickém areálu. Jezdím tam až z Brna i několikrát týdně a vždycky to stojí za to. Celou cestu se těším, jak si dám pořádně do těla! Poslední roky tam trochu zhoustnul provoz, protože se o tom začalo psát v novinách a taky jsem o tom viděl reportáž v televizi. To máte jak s cyklostezkami. Je dobře, že jsou, ale poslední dobou jsou strašně přelidněné.

Roman, 27 let

3. Určitě je lepší kluziště, ale užít si trochu romantiky v přírodě nikdy nezaškodí. Hlavně pro děti je to zážitek. Má to at-

mosféru. Předpokládám, že kde se nepropadnu já se svým metrákem živé váhy, tak tam je pro moje dvacetikilové střízlíky bezpečno. Navíc nechodíme na řeky, protože tekoucí voda je záluďnější a led se na ní tvoří pomaleji a taky rychleji taje. To, že by mohly být nebezpečné stojaté nádrže kvůli tomu, že i na nich se v zimě mění výška hladiny, slyším poprvé.

Petr, 43 let

4. Jelikož hraji hokej na amatérské úrovni, jednoznačně častěji v zimě bruslím v hale. Čas od času, pokud mrzne, si ale zajdu zabruslit na rybník a musím říct, že je to skvělý pocit zabruslit si v přírodě na velkou vzdálenost, kde nejste limitováni mantinely.

Radek, 29 let

5. Tož mně se bruslí dobře všude.

Bohumil, 38 let

6. Osobně mám ráda bruslení na obou typech bruslicích ploch, ať jde o kluziště nebo rybník, či přehradu. K obou typům se poji mé vzpomínky z dětství. V současné době dávám přednost přehradě, jelikož se netisníte na malém prostoru s velkým množstvím lidí, každopádně dbám na bezpečností pokyny provozovatele. Jdu bruslit, jakmile se z médií dozvím, že síla ledu je již dostatečná a lidé začínají chodit bruslit.

Miriam, 31 let

